

Реферат на тему: "Життєвий і творчий шлях О. І. Купріна"

Олександр Купрін

Тематична залікова робота

з зарубіжної літератури

"Життєвий і творчий шлях О.І.Купріна"

ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ КУПРІН

(1870-1938)

Олександр Іванович Купрін народився 26 серпня 1870 року в м. Наровчаті біля Пензи в родині дрібного чиновника. Рано залишившись без батька, він провів безрадісне "казенне" дитинство спершу в Будинку для вдів у Москві, де перебувала його мати, потім у Розумовському благодійному сирітському пансіоні. У десять років Купріна віддали у 2-гу московську військову гімназію, реорганізовану незабаром у кадетський корпус із суворим солдатським режимом і тілесними покараннями. Поривчастий, гарячий, непокірливий хлопчик зазнав багато лиха через жорстокі корпусні порядки. "Трирічним хлопчиськом мене привезли до Москви, і з цього віку аж до дев'ятнадцяти років я не виходив з казенних закладів". З дитинства Купрін зненавидів насильство, став чуйним до чужого страждання. Осудом сваволі і мрією про свободу перейнято вже перші вірші Купріна-кадета.

У вісімнадцятирічному віці Купрін поступив до московського Олександрівського військового училища. Тут він написав і анонімно опублікував своє перше оповідання "Останній дебют". Цей твір про красу й силу почуттів простої людини визначив наперед одну з провідних тем у творчості Купріна.

Після закінчення училища Купріна у чині підпоручика було направлено у 46-й піхотний Дніпровський полк, що стояв у Проскурові Подільської губернії. Будні глухого містечка, побут і звичаї здичавілого заштатного офіцерства, провінційних міщан описав він згодом у оповіданнях "Дізнання", "Похід", "Прапорщик армійський", "З вулиці", "До слави", "Напівбог", у повісті "Поединок".

Навесні 1893 року Купрін їде до Петербурга складати іспит в Академію Генерального штабу. В академію він не потрапив, і, пішовши з армії, їде до Києва, де співробітничав в київській щоденній пресі, а потім у житомирських, одеських, ростовських, поволзьких газетах. Фейлетони, судова хроніка, оповідання, передові статті, вірші, нариси, театральні рецензії — такий діапазон газетяра Купріна. Багато чого з цієї строкатої продукції, що нерідко друкувалася під псевдонімами, не враховано й загублено. Велике місце у фейлетонах Купріна займає критика місцевих київських чиновників.

За час свого п'ятилітнього перебування в Україні, з 1894 року, він друкувався в газетах "Киянин", "Київське слово", "Волинь" (Житомир), "Одеські новини". Написані

для київських газет нариси склали цикл "Київські типи", що викликають інтерес і донині.

Життя Купріна в 1895-1900 роках було особливо різноманітне й строкате. Прагнучи, за власним висловом, "бачити все, знати все, уміти все й писати про все", Купрін багато їздить по Росії, охоче змінюючи професії, спосіб життя, оточення. Ким тільки він не працював: служив у технічній конторі в Москві, керував маєтком у Ровенському повіті, працював у ковальській майстерні на сталеливарному заводі в Донбасі, допомагав псаломщику в сільській церкві, організував спортивне товариство в Києві. Терплячи нестатки й голод, він тягав великі вантажі в артілі носіїв, грав у театрі м. Суми, брав участь у землемірних роботах у Рязанській губернії.

Найбільш цікавою та плідною для молодого письменника стала поїздка по Донецькому вугільному басейну навесні 1896 року. Купрін оглядав ливарні і рейкопрокатні заводи, спускався в шахти, детально знайомився з технологією прокату, з доменною і мартенівською справою. Цікавлячись становищем робітників і прагнучи наблизитися до заводського середовища, він влаштувався комірником на один із заводів Російсько-бельгійського товариства.

Приїхавши в Донбас із записною книжкою кореспондента київських газет, Купрін вивозить звідти не тільки захоплююче і жваво написані нариси про південну промисловість, а й цілу серію оповідань. До самого Купріна можна віднести слова, що він колись сказав про свого улюбленого письменника Редьярда Кіплінга: "Йому знайомі найдрібніші побутові деталі з життя офіцерів, чиновників, солдатів, докторів, він знає найскладніші подробиці сотень професій і ремесел. Але він ніколи не стомлює своїм величезним багажем... усе це потрібно було йому для того, щоб знати достеменно, не з книг, не за чутками, ті речі й факти, про які він говорить у своїх книгах, щоб читач міг довіряти йому. І в цій довірі полягає одна з таємниць дивовижної чарівливості його оповідань і його великої і заслуженої слави".

Усеросійську популярність принесла Купріну повість "Молох" (1896). Назва повісті символічна: головний "герой" твору — завод, що поглинає "двадцять років людського життя в добу", — уподібнюється ідолу Молоху.

Повістю "Олеся" (1898) і "поліськими" оповіданнями "У лісовій глухомані", "На глухарів" відкривається дуже характерна для Купріна тема "природної людини", сильних, самобутніх "дітей природи".

Під кінець 90-х років для Купріна, письменника, який здобув популярність, робота в провінційній пресі стала особливо великим тягарем. Побував у Ялті, куди Чехов, як магніт, притягав літераторів, художників, артистів. Там Купрін познайомився з Львом Толстим, артистами Художнього театру, там же відбулася така важлива для Купріна зустріч з Чеховим і Горьким, що визначила на багато років наперед роботу молодого письменника. У 1901 році Купрін подарував Чекову "з почуттям великої нерішучості" свою першу збірку "Мініатюри". Під безпосереднім спостереженням Чехова створювалося Купріним оповідання "У цирку" — ця, за висловом Чехова, "вільна, наївна, талановита річ", згодом високо оцінена Львом Толстим.

У 1901 році Купрін приїхав до Петербурга і став працювати редактором у белетристичному відділі журналу "Світ Божий", зблизився з Горьким, став видним учасником "літературної дружини", яку збирав

М. Горький.

У травні 1905 року у шостій книзі збірника "Знання" з'явилася його повість "Поединок" із присвятою Горькому. Того ж року Купрін став очевидцем розстрілу матросів на крейсері "Очаків", допомагав переховати кількох матросів, які врятувалися із крейсера, написав нарис "Події в Севастополі", через який був вигнаний з міста. У роки першої російської революції Купрін переживає почуття розгубленості перед життям, революція уявляється йому з одного боку неминучою, а з другого — він боїться її ("Огидне неуттво покінчить з красою і наукою...").

У роки Громадянської війни письменник разом з відступаючими військами опинився в Ямбурзі, а потім через Фінляндію дістався до Парижа. В еміграції він створює повість "Колесо часу", книги "Купол святого Ісаакія Далматського", "Єлан". Купріна завжди приваблювали герої, які хоча б раз у житті пережили миті "щасливих гармонійних станів", коли в людині поєднуються "розум, сердечне почуття і добрий інстинкт життя". Така гармонія, на його думку, властива насамперед "стихійним душам", людям, якими керують природні, несвідомі, але щирі й добрі пориви.

У написаній за мотивами біблійної "Пісні пісень" царя Соломона "Суламіфі" провідною є та сама думка: лише кохання, всесильне й вічне, зможе вберегти людей від морального виродження. "Багато століть минуло з тих часів. Були і царства і царі, і від них не залишилося й сліду, наче від вітру, що пробіг над пустелею. Були тривалі нещадні війни, після яких імена полководців сяяли в століттях, ніби закривавлені зірки, але час стер навіть саму пам'ять про них.

Кохання ж бідної дівчини з виноградинка й великого царя ніколи не забудеться, тому що міцне, як смерть, тому що кожна закохана — цариця, тому що кохання прекрасне!" — стверджує письменник.

У 1937 році Купрін, смертельно хворий, повернувся до Росії.